RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1902. Första Kammaren. N:o 10.

Lördagen den 15 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Herr statsrådet *Westring* aflemnade Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående beviljande af statsbidrag för ny reglering af viss del af Åmål i följd af den staden år 1901 öfvergångna brand.

Justerades protokollet för den 8 i denna månad.

Upplästes ett ingifvet läkareintyg af följande lydelse:

Att rektor *C. v. Friesen* på grund af influenza i dag är förhindrad bevista Riksdagens sammanträde, intygar

Stockholm 15 febr. 1902.

A. Trana,
leg. läkare.

Anmäldes och bordlades:

konstitutionsutskottets utlåtande n:o 1, i anledning af väckt motion om tillägg till § 16 regeringsformen;

statsutskottets utlåtanden:

n:o 17, angående riksgäldskontorets förvaltning under den tid, som förflutit, sedan ansvarsfrihet senast tillerkändes fullmäktige i nämnda kontor;

n:o 18, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar;

n:o 19, angående föreslagna statsbidrag till vägars anläggning och förbättring samt till bro- och hamnbyggnader m. m.;

n:o 20, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse till Stockholms stad af ett jordområde från länsmansbostället Brunna n:o 1 i Stockholms län;

n:o 21, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse till staden Kalmar af visst, kungsladugården Skälby n:o 1 tillhörande område;

n:o 22, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af en under indragna hospitalshemmanen Bolsbyn n:is 1, 2 och 3 i Upsala län lydande lägenhet;

n:o 23, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition, angående upplåtelse under eganderätt till Sorsele kommun af viss del utaf ett vid afvittringen inom Sorsele socken till kyrkostad afsatt område; och

n:o 24, i anledning af Kongl. Maj:ts särskilda propositioner angående efterskänkande af kronans rätt till tre danaarf;

bevillningsutskottets betänkande n:o 4, i anledning af väckt motion om ändring af 17 och 24 §§ i bevillningsförordningen;

lagutskottets utlåtanden:

n:o 7, i anledning af väckta motioner om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående åstadkommande af förbättrade bestämmelser till skydd för omyndiges egendom; och

n:o 8, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående skärpt straffpåföljd för underlåtenhet att biträda med släckning af skogseld; äfvensom

kanslideputerades memorial n:o 2, i anledning af väckt fråga om ändring af stafningssättet uti det s. k. riksdagstrycket.

Företogs val af sju ledamöter i Riksdagens särskilda utskott n:o 2, till hvars behandling hänvisats Kongl. Maj:ts nådiga propositioner till Riksdagen, dels angående uppfostran åt vanartade och i sedligt afseende försummade barn, dels ock med förslag till lag om ändrad lydelse af 5 kap. 1, 2, 3 och 6 §§ strafflagen m. m.; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

herr	*Lybeck*	med	80	röster
»	*Sjöcrona*	»	80	»
»	*Sjöholm*	»	80	»
»	*Benedicks*	»	79	»
»	*Tham, F. A. Sebastian,*	»	78	»
»	*Wieselgren*	»	78	»
»	*Swartz*	»	73	»

Företogs val af fyra suppleanter i Riksdagens förenämnda särskilda utskott n:o 2; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

herr	*Törner*	med 71	röster
»	*Rydberg*	» 65	»
»	*von Mentzer*	» 63	»
»	*Jeppsson*	» 55	» .

Vid förnyad föredragning af statsutskottets den 12 och 14 innevaande februari bordlagda utlåtande n:o 2, angående regleringen af utgifterna under riksstatens första hufvudtitel, innefattande anslagen till kongl. hof- och slottsstaterna, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemstält.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande statsutskottets den 12 och 14 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 3, angående regleringen af utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet.

Punkten 1.

Utskottets hemställan bifölls.

Punkten 2.

Ifrågasatt arfvodesförhöjning för två amanuenser i nedre justitierevisionen.

Herr Afzelius: Då den fråga, som här är före, faller inom ramen för min embetsverksamhet, anser jag mig skyldig att derom säga några ord. Det kan ej falla mig in att yrka ändring i det slut, hvartill statsutskottet enhälligt kommit, men man har ändå rätt att klaga, och denna rätt ämnar jag begagna.

Hvad gäller saken? Förhållandet är, som herrarne minnas, att det år 1897 beslöts, att högsta domstolen skulle arbeta på tre afdelningar. För att möjliggöra detta, tillsattes två nya justitieråd och två nya revisionssekreterare. Efter den arbetsordning, som är vedertagen och om hvars nödvändighet jag icke skall närmare orda, har hvarje revisionssekreterare till sitt biträde en protokollssekreterare. Derför föreslog Kongl. Maj:t helt naturligt, att det äfven skulle blifva två nya protokollssekreterare. Det blef så också. Det blef faktiskt två nya protokollssekreterare, men Riksdagen kallade dem icke för protokollssekreterare, utan för »amanuenser och *tillförordnade* protokollssekreterare». Och der fick man se språkets makt öfver tanken. Det

Ifrågasatt arfvodesförhöjning för två amanuenser i nedre justitierevisionen. (Forts.)

blef en mycket väsentlig skilnad mellan desse tillförordnade och de ordinarie protokollssekreterarne. Medan en ordinarie protokollssekreterare har 3,700 kronor i aflöning, fick hvardera af desse tillförordnade 1,200 kronor; medan en ordinarie protokollssekreterare har ett ålderstillägg efter fem år och ännu ett efter ytterligare fem år, hafva desse tillförordnade icke något ålderstillägg; och — det märkligaste af allt — medan en ordinarie protokollssekreterare har 300 kronor till bekostande af renskrifning, får den tillförordnade, som har precis samma renskrifningskostnad, 200 kronor. Den tillförordnade måste således taga 100 kronor af sin 1,200 kronors aflöning till bekostande af renskrifning.

Nu säger man kanske: ja, desse tillförordnade protokollssekreterare äro unge män, som gå med arfvodena i expektans på att inom kort tid få en protokollssekreterares behagliga och väl aflönade tjenst. Det är ej så. Det är här fråga om 40 års män; och hvad deras utsigt att vinna befordran till ordinarie protokollssekreteraretjenst beträffar, har medelåldern vid de nuvarande protokollssekreterarnes utnämning varit 41 år. Då för närvarande äldste protokollssekreteraren är född år 1844, kan, menskligt att döma, icke någon ledighet inträffa förr än år 1909.

Nu kan man fråga; hur är det möjligt att få folk, som vill bestrida en sådan tjenst på sådana vilkor? Ty — jag upprepar det — den tjenst, som desse tillförordnade protokollssekreterare *skola* göra, är alldeles samma tjenst, som de ordinarie skola göra. Huru är det möjligt att få folk till dessa befattningar? Jo, det går på det sättet, att man ej utkräfver af deras innehafvare — man har ej hjerta att utkräfva af dem — den tjenst, man har rätt att fordra. De måste lefva. De måste hafva någon annan syssla vid sidan — och det hafva de också; och den måste de sköta.

Härom vore ej så mycket att säga, om man kunde öfverflytta de tillförordnades arbete på de ordinarie. Protokollssekreteraretjensterna äro icke tunga tjenster. På protokollssekreterarne kunde nog läggas mera arbete, om det icke vore omöjligt på grund af sjelfva arbetssättet inom justitierevisionen. Protokollssekreterarens vigtigaste arbete — utom protokollsföringen i högsta domstolen — skall utföras tillsammans med revisionssekreteraren; och följden blir derför naturligtvis den, att hvad man tager från protokollssekreteraren måste väsentligen läggas på revisionssekreteraren. Och det kan jag säga — jag tror, att ingen vill bestrida det — att revisionssekreterarens tjenst är bland de mest betungade tjenster i vårt land. Jag tror ej, att den tål vid, att man lägger något till densamma.

Jag har ansett mig skyldig att uttala detta. Jag tror och anser mig kunna säga, att här föreligger ett missförhållande, att rättelse är nödvändig under någon form; och jag tillåter mig uttala den förhoppning, att, när ett förslag i denna rigtning återkommer — min tro är, att ett sådant *måste* återkomma -- samma förslag då måtte finna

ett välvilligare öra hos statsutskottet än nu. Något yrkande har jag, som sagdt, icke att göra.

Efter härmed slutad öfverläggning biföll kammaren hvad utskottet i förevarande punkt hemstält.

Punkterna 3 och 4.

Hvad utskottet hemstält bifölls.

Punkten 5.

Lades till handlingarna.

Punkten 6.

Ang. ökning af arfvodena till tingstolkar.

Herr Berg, Lars: Den föredragna punkten angående tingstolkar och den obetydliga summan af 3,000 kronor torde förefalla de fleste så ringa, att den icke förtjenar att här beröras, eller att man för den afbryter den jemna gången af herr talmannens klubbslag på anslagen under denna hufvudtitel. Men frågan är enligt min öfvertygelse både allvarlig och grannlaga, då den rör den finsktalande befolkningens rättssäkerhet och dess lugna belåtenhet och trefnad ibland oss. En dast ogerna berör jag frågan offentligt. Jag har dock följt den mycket nära, i det jag sedan 40 år sjelf ofta begagnat tolk uti ifrågavarande landsdel, och särskildt efter uppmaning derifrån anser jag mig nödd och tvungen att nu upptaga några ögonblick af kammarens tid för att fästa uppmärksamheten på denna angelägenhet. Jag afser här icke tingstolkarne i de södra domsagorna af Norrbottens län, der det endast gäller att tolka från lappska språket, utan allenast den allmänna tolken för Torneå-dalens domsaga, dennes vigtiga ställning och nödvändighet.

Hittills har det visserligen funnits ett litet anslag för anställande af fasta tolkar, men erfarenheten under de senaste 30 à 40 åren har visat, att man icke blott icke kunnat erhålla en fast tolk för hvarje tingsställe, utan att hela Torneå domsaga till och med varit alldeles utan fast anställd tolk under lång tid. Det lilla anslaget på 1,100 kronor har sålunda ej kommit till användning i brist på sökande. Man har dock kunnat hjelpa sig på det sätt, att domhafvanden förordnat extra tingstolkar, som fått sitt arbete någorlunda väl betaldt genom reseersättning enligt fjerde klassen i resereglementet. Hittills ha räkningar å dylik ersättning betalts genom Konungens befallningshafvande, men nyligen har statskontoret förklarat, att bestämmelsen i resereglementet om tingstolks reseersättning icke är tillämplig i fråga om dessa extra tingstolkar.

Man har alltså redan förut icke kunnat anställa fasta tolkar, och

Ang. ökning af arfvodena till tingstolkar. (Forts.)

nu är man äfven betagen möjligheten att anställa extra tolkar. Detta har gjort, att, när Kongl. Maj:t infordrade yttranden i detta ämne från domhafvanden och Konungens befallningshafvande, desse föreslogo, att en allmän tolk skulle fast anställas i Torneå domsaga med 1,500 eller 2,000 kronors lön *samt* ersättning derjemte, enligt resereglementet för resor i och för tjensten. Emellertid har Kongl. Maj:t ansett, att det kunde vara tillräckligt att bestämma den fasta tingstolkens arfvode, resekostnadsersättning inbegripen, till 2,000 kronor. Statsutskottet har uttalat sig mycket välvilligt om den stora vigten af denna fråga och medgifvit, både att resorna äro långa och att lönen är liten. Utskottet synes icke heller hafva varit alldeles obenäget för den af Kongl. Maj:t föreslagna lönens höjande. Men då Kongl. Maj:t icke begärt mera än 2,000 kronor, har utskottet ansett sig icke kunna eller böra förorda större anslag.

Det föreligger i denna fråga en utredning af domhafvanden i Torneå domsaga, att tingstolken der har att resa öfver 500 mil årligen, att han skall deltaga i temligen långa och många ting, att af tingsställena det aflägsnaste är beläget 40 mil eller 400 kilometer norr om Haparanda, samt att på halfva detta afstånd det icke finnes bruten väg. Domhafvanden uppskattar också tolkens årliga resekostnader till 1,400 kronor, och jag kan intyga, att, såvidt jag förstår — och jag har rest i dessa trakter många gånger under mera än en mansålder — kostnaderna icke blifvit för högt beräknade. Af de 2,000 kronor, som tolken enligt Kongl. Maj:ts förslag skulle få i lön, återstode således blott en ersättning af 600 kronor om året, för att han ständigt skulle vara tillgänglig för tjenstgöring vid ordinarie eller urtima ting samt hvarjehanda extra förrättningar. Hvar och en bör väl utan mitt intyg kunna inse, att man mot en ersättning af 600 kronor icke kan få anställd en väl qvalificerad tingstolk, äfven om man ställer fordringarna mycket små. Men de fordringar, en tingstolk bör fylla, äro icke små. Jag har sjelf erfarit, att under den tid man lyckats i domsagan förvärfva en god tolk, vederbörande myndigheter måste rätta sina förrättningar efter hvarandra, så att Konungens befallningshafvande t. ex. icke kunnat eller velat förhandla med de finsktalande svenskarne på tid, då domhafvanden hade tolken sysselsatt, utan nödgas vänta, tills denne blifvit ledig. Jag har äfven pröfvat tolkar med olika bildningsgrad, och jag har fått lära, hvad det vill säga att använda en tolk, som fullt förstår och kan tillbörligen framställa hvad som åsyftas. Han behöfver naturligtvis i första rummet kunna ingifva allmänheten förtroende och tillförsigt, att icke genom hans bristande uppmärksamhet, bristande samvetsgannhet eller bristande insigter rättssäkerheten äfventyras. Han skall icke allenast vara språkkunnig. Jag har träffat på språkkunnige män med hög bildningsgrad och samhällsställning — inom det kyrkliga området — som välvilligt åtagit sig att biträda mig som tolkar vid offentliga förrättningar, men som efter en stunds oupphörliga afbrott med svetten på pannan slutligen för-

klarat: »det här var det värsta jag varit ute för; jag kan icke fortsätta.» Det fordras nemligen mycken vana för att kunna flytande å vista öfversätta muntliga förhandlingar från det ena till det andra språket samt fullt rigtigt och tydligt återgifva skriftliga inlagor och rättens beslut. Det fordras, att tolken besitter en icke ringa bildningsgrad, snabbhet i uppfattningen och framför allt godt omdöme i hvarjehanda. Då så är förhållandet, behöfver jag icke upprepa ännu en gång, att det är omöjligt att mot en så ringa ersättning som 600 kronor erhålla en god tingstolk.

Ang. ökning af arfvodena till tingstolkar. (Forts.)

Nu har man således ej ens möjlighet att använda tingstolk, vare sig fast anställd eller extra, utan Kongl. Maj:ts ingripande i hvarje särskild form, och det vore således högeligen af nöden, att staten ordnade det så, att icke vid en del af dess domstolar förståelsen mellan ledaren af förhandlingarna och allmänheten i regel blifver bristfällig och vådlig.

Men frågan är — och det är detta, som uppkallat mig — vida vigtigare än så. Om man nu icke rätt behandlar det föreslagna ordnandet af tolkningen, så blir den lätt en språkfråga, och så kan deruti måhända ligga ett frö till upptagande af den gamla språkstriden. Jag säger icke, att det blir så, men jag säger, att så kan ske — och redan häraf kan man finna den stora vigten och betydelsen af att icke för en ringa pennings skull utsätta sig för något sådant.

Vi hafva syndat mycket, våra fäder och vi, i afseende å tillvaratagandet af språkfrågan vid vår östra gräns. Häri har visserligen inträdt ett glädjande afbrott under sista decenniet, men skulle nu Riksdagen och Kongl Maj:t, underlåta att tillgodose detta ortens enkla behof, denna befolkningens enkla rätt, om jag så får säga, så kan det hända, att vi framkalla icke blott en berättigad protest, utan en fråga af ganska vidsträckt omfattning. Ty det stannar icke då vid frågan om en tolk, utan det kommer att gälla frågan om domstolsspråket. Det är ju alldeles obestridligt, att det är statens pligt att ordna så, att den rättsökande allmänhetens intresse och bästa tillgodoses vid de svenska domstolarne, äfven om det gäller en finsktalande allmänhet. Den enskilda partens liksom den anklagades rätt måste vara tillgodosedd så, att den icke äfventyras genom brist på samband mellan domstolen och allmänheten. Detta är statens pligt, men det ligger också i statens eget intresse, det är en af klokhet och egen fördel förestafvad hänsyn att se till, att den finsktalande befolkningen får, såvidt sådant är möjligt, åtnjuta samma rättssäkerhet, som inom hela det öfriga Sverige tillkommer dess öfriga invånare. Det är ju alldeles naturligt, att om man underlåter något i denna sak, så måste det framkalla protester. Hvad skulle vi sjelfva säga, om vi droges inför finska domstolar, der vår rätt och bästa riskerades genom oskicklighet hos eller frånvaro af tolk?

Mycket kunde vara att tillägga. Då de lokala myndigheterna, Konungens befallningshafvande och domhafvanden, tillfrågade i saken,

Ang. ökning af arfvodena till tingstolkar. (Forts.)

hafva uttalat, att denna befattning måste vara icke blott så aflönad, som Kongl. Maj:t föreslagit, utan derjemte vara förenad med rätt till ersättning för resor, hvarför skulle man då icke följa deras uppfattning? Hvarför skall man eljest i en så vigtig fråga som denna gränsfråga höra myndigheterna, som äro sakkunniga och intresserade för frågan? Mig synes det vara en pligt att i denna sak icke vika från de lokala myndigheternas mening.

Nu föreligger i saken en motion af herr Kronlund, som innehåller just samma yrkande, som framstälts i myndigheternas underdåniga utlåtande, och jag tager mig derför friheten yrka afslag å statsutskottets hemställan i denna del och bifall till det senare alternativet i herr Kronlunds motion, nemligen att Riksdagen måtte höja det föreslagna tolkarfvodet i Torneå domsaga till 3,400 kronor.

Herr statsrådet Hammarskjöld: Jag har egentligen begärt ordet för att lemna några faktiska upplysningar i anledning af den siste ärade talarens anförande.

Den siste ärade talaren sade, att den praxis, med hvars tillämpning man förut redt sig, eller den praxis, att man anlitat extra tolkar, hvilka genom erhållande af ersättning efter fjerde klassen i resereglementet fått fullt tillräcklig eller åtminstone någorlunda tillräcklig godtgörelse, numera icke stode till buds. I de fall, som kommit till min kännedom, då Kongl. Maj:ts befallningshafvande vägrat att utbetala ersättning enligt resereglementet, har det emellertid uteslutande varit fråga om tolkbiträde vid prestgårdssyner, der i allmänhet kostnaden skall betalas af enskild part och saken således ställer sig annorlunda än vid andra förrättningar. I dessa fall har ersättning begärts hos Kongl. Maj:t, och Kongl. Maj:t har af tillgängliga medel utanordnat ersättning till tolken äfven vid prestgårdssyner.

Något sådant rättslöshetstillstånd, som den föregående talaren befarade, har sålunda icke inträdt och kommer icke heller att inträda. Vid alla tillfällen, då tolk behöfves, kommer extra tolk att anskaffas, i fall ordinarie icke finnes anställd, och åt den extra tolken beredes i sådant fall ersättning enligt resereglementet.

Då jag nu har ordet, kan jag äfven få yttra mig något med anledning af det yrkande, som den siste ärade talaren framstälde.

Det är sant, att domhafvanden i Torneå domsaga, med instämmande af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län, förordat ersättning åt tingstolken i Torneå domsaga med 1,500 à 2,000 kronor jemte reseersättning. Nu ansågs det vara synnerligen olämpligt, om man i närvarande tid baserade en befattningshafvandes inkomst på den behållning, han kunde erhålla genom besparingar på reseersättningen, genom användande af billigare fortskaffningssätt, än resereglementet förutsätter. Såsom herrarne veta, är det fråga om omarbetning af resereglementet.

Det spatium, inom hvilket man kan göra besparingar, kommer

Ang. ökning af arfvodena till tingstolkar. (Forts.)

antagligen att väsentligt inskränkas. I hvarje fall ansågs det lämpligare att ordna saken så, att tingstolken i Torneå domsaga liksom öfriga tingstolkar finge fast lön utan att åtnjuta någon särskild ersättning för sina inställelser å tingsstället. Nu säger den siste ärade talaren, att det af Kongl. Maj:t äskade beloppet 2,000 kronor vore för ändamålet otillräckligt. Då vill jag erinra, att domhafvanden föreslagit alternativt 1,500 eller 2,000 kronor jemte reseersättning och att Kongl. Maj:t, då reseersättningen ströks, i anledning deraf ansåg sig böra omfatta det högre af domhafvanden förordade alternativet. För min del tror jag, att det icke är omöjligt att för ifrågavarande summa erhålla tingstolkar med *tillräckliga* qvalifikationer. Det är ju icke meningen, att tingstolken skall hemta hela sitt uppehälle af befattningen som tingstolk. Han är icke upptagen af denna befattning på långt när hela året, utan han kan äfven skaffa sig inkomster på annat sätt. Men det är naturligt, att utsigterna att få tingstolk med högre qvalifikationer växa med hvarje hundratal kronor, som lägges till hans lön; man kan således hoppas få tingstolkar med vida högre qvalifikationer, om man exempelvis höjer deras arfvode till 3,400 kronor, än om man inskränker det till 2,000 kronor. Ur denna synpunkt har jag naturligtvis ingenting emot, att anslaget höjes. Tvärt om bör det lända till fördel, i det att man kan få så mycket bättre tingstolkar. Men jag har ansett, att man i allt fall först kunde försöka med det mindre beloppet, den blygsamma arfvodesumman af 2,000 kronor.

Herr vice talmannen: Det kunde egentligen vara öfverflödigt, att jag yttrade mig i denna fråga, sedan herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet nyss så utförligt redogjort för dess läge. Men jag anser mig i allt fall böra nämna, att, och hvilket äfven af den förste ärade talaren framhölls, denna fråga omfattats med största intresse af statsutskottet och att statsutskottet fann det alldeles oundgängligt att inom denna aflägsna landsdel med dess olika språk gjordes hvad som vore nödvändigt för att sätta rättsskipningen i tillfälle att der utöfva sina funktioner. Det var således icke något förbiseende eller något ringaktande af nödvändigheten utaf detta anslag, som gjorde, att statsutskottet icke fann skäl att tillmötesgå motionärens hemställan. Tvärt om! Men vid det förhållande, att anslaget för det ifrågavarande ändamålet hittills har varit 850 kronor, vid det förhållande, att chefen för kongl. justitiedepartementet ansåg, att med den förhöjning, som af Kongl. Maj:t blifvit föreslagen, det afsedda målet kunde vinnas, och med den benägenhet, som ju alltid finnes hos statsutskottet och äfven hos Riksdagen, att man icke utan nogsam pröfning går att höja förutvarande anslag, om man icke ser, att sådant påkallas af faktiska skäl, fann utskottet sig icke kunna för denna gång gå utöfver Kongl. Maj:ts proposition, utan stannade vid den siffra, som föreslagits. Skulle förhållandena framdeles komma att visa, att det är faktiskt omöjligt för vederbörande der uppe att med det nu

Ang. ökning af arfvodena tingstolkar. (Forts.)

föreslagna anslaget kunna ordna sig på ett fullt tillfredsställande sätt — ja, då är jag lifligt öfvertygad om, att statsutskottet för sin del kommer att förorda en förhöjning af anslaget derhän, att det verkligen motsvarar hvad dermed afses.

Jag tillåter mig, herr grefve och talman, att yrka bifall till statsutskottets hemställan.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr talmannen, att i afseende å nu föredragna punkt yrkats, dels att hvad utskottet hemstält skulle bifallas, dels ock, af herr *Berg, Lars*, att kammaren måtte besluta att, med bifall till senare alternativet af den i ämnet väckta motionen, i öfrigt bifalla utskottets hemställan.

Sedermera gjorde herr talmannen propositioner i enlighet med dessa yrkanden och förklarade sig anse propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

Herr *Berg, Lars*, begärde votering, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller hvad statsutskottet hemstält i punkten 6 af sitt utlåtande n:o 3, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej.

Vinner Nej, besluter kammaren att, med bifall till senare alternativet af den i ämnet väckta motionen, i öfrigt bifalla utskottets hemställan.

Vid slutet af den häröfver anstälda omröstningen befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 73;

Nej — 22.

Punkterna 7 och 8.

Lades till handlingarna

Punkten 9.

Mom. a).

Utskottets hemställan bifölls.

Mom. b).

Om antagande af ett nytt system vid löneregleringar m. m.

Herr af Burén: Herr grefve och talman! Mine herrar! Vid mitt studium af herr Johan Johanssons i Noraskog motion och af den behandling, denna motion inom utskottet rönt, har jag kommit till den uppfattning, att utskottet bort egna denna motion större uppmärksamhet; och jag tror, att, om utskottet hade tagit densamma under allvarligt öfvervägande, utskottet borde ha kommit till ett annat slut, än hvad utskottet gjort, eller att föreslå Riksdagen att afslå denna motion.

Hvad gäller då frågan? Jo, den gäller icke mindre än ett nytt aflöningssystem för statens embets- och tjenstemän. Hvaruti består då detta nya aflöningssystem, som af motionären föreslås? Jo, för det första deri, att begynnelselönen skall vara lägre, för det andra deri, att den skall höjas med flera särskilda på hvarandra följande lönetillägg, och till sist deri, att den skall slutligen höjas utöfver den gräns, som nu är derför bestämd. Motionären tror och hoppas, att dermed skulle vinnas sparsamhet och att deraf skulle följa, att man komme ifrån dessa ideliga petitioner om löneförhöjningar och kunde bryta udden af de klagomål, som så ofta höras öfver tjenstemännens mångsyssleri — dessa bifortjenster, som de måste skaffa sig för att kunna lefva. Det är sålunda, som herrarne torde finna, en mycket vigtig och stor sak, som af motionären dragits under Riksdagens pröfning; och då motionären i slutet af sin framställning säger, att densamma uppbäres af omtanke för det slägte, som kommer efter oss, så ha dock dessa enligt min mening mycket behjertansvärda ord af utskottet lemnats helt och hållet obeaktade, och detta i en tid, som utmärker sig för allt för stor egoism. Det är endast det sjelfviska jaget, som utgör föremål för allas diktan och traktan — huru det går de andra, som komma efter oss, när vi nu lefvande öfvergått i en annan existensform, derom bekymrar man sig föga.

Jag skulle dock icke hafva sagt något om utskottets sätt att behandla motionen, derest den deri föreslagna anordningen vore oprröfvad; men den är pröfvad i Tyskland och der befunnen god — man anser sig der hafva vunnit hvad man med denna anordning afsett och hvad man hoppats få fram genom detta nya aflöningssystem.

Det är naturligtvis fåfängt att framställa ett yrkande i strid mot ett enigt statsutskott, men jag gör det dock, emedan jag anser saken vara af stor betydelse. Jag tager mig alltså friheten föreslå, att, med bifall till herr Johanssons i Noraskog motion, »Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att vid uppgörandet af förslag till nya löneregleringar eller till partiella ändringar i lönestater det system af, bland annat, en lägre begynnelselön, men många och oftare återkommande ålderstillägg måtte i större eller mindre utsträckning tillämpas, för hvilket i motionen blifvit redogjordt».

Om antagande af ett nytt system vid löneregleringar m. m. (Forts.)

Herr vice talmannen: Herr grefve och talman! Mine herrar! Det kan ju icke nekas, att, när man först tager del af herr Johanssons motion, man känner en viss tillfredsställelse, enär vid en flyktig genomläsning motionen inger förhoppning om, att man genom den ifrågasatta anordningen skulle för alla dessa innehafvare af tjenster med små löner undanrödja tvånget att skaffa sig biförtjenster — enär utgångslönen tidigare komme den unge tjenstemannen till del och han skulle sättas i tillfälle att uppehålla sig utan så många extra bidrag. Går man emellertid sedan in i en pröfning af förslaget i samband med just den fråga, som gifvit närmaste anledningen till motionen, nemligen konsistorienotariernas aflöning, så öfverraskas man af resultatet. Tager man nemligen fram statskalendern och undersöker, huru gamla de män, som nu sitta såsom konsistorienotarier, voro vid tillträdet af dessa befattningar, så finner man, att en tillträdt sin befattning vid 44 års ålder, en eller två vid några och trettio år, men de allra flesta vid en ålder af 37—39 år. Med dessa fakta för ögonen kan man nästan tänka sig, att vederbörande tjenstemän icke skulle blifva mycket tacksamma, om begynnelselönen skulle nedsättas, på sätt här föreslås, och om de icke förr än vid denna ålder skulle få dessa 2,500 kronor. Visserligen skulle lönen sedan ökas undan för undan, men de skulle dock få blott 2,500 kronor under den period af lifvet, då troligen deras behof äro som störst. Huru inbjudande motionärens förslag än syntes, fann således utskottet vid en pröfning deraf, att förslaget förde med sig så vidtomfattande konseqvenser, att det för utskottet med dess knappt tillmätta tid icke var möjligt att gifva frågan den utredning, som af dess betydenhet påkallades.

Det stod klart för utskottet, att då en tjensteman i statens verk får gå som extra till midten af trettiotalet, vid hvilken tid han i de flesta fall bildat familj, så skulle det för honom vara det lyckligaste, om han just vid den tidpunkten finge en högre lön, som satte honom i tillfälle att betala sina gamla under studieåren åsamkade skulder samt att kunna lemna sina familjemedlemmar den omvårdnad och uppfostran, som är nödig. Det syntes till och med utskottet, som skulle det för en tjensteman vara mera tillfredsställande att kunna under hela tjenstetiden räkna på en temligen jemn, normal aflöning än att undan för undan få dessa 300 kronor hvart tredje år, som i sjelfva verket icke skulle kunna svara mot de utgifter, tillvaron kräfde, och mot annuiteterna å den skuld, som den långa studie- och extratiden vanligen medför. Derjemte skulle det, så vidt utskottet förstod, komma att inträffa, att, när löntagaren nått pensionsåldern och kommit upp till en relativt hög lön, han skulle, i och med det han lemnade sin anställning, se sin inkomst reducerad till ungefär hälften af hvad han förut haft, en nedsättning, som sannolikt skulle för honom medföra ganska afsevärda bekymmer.

Om man nu utgår från att begynnelselönen skulle vara 2,500 kronor och att denna icke skulle kunna erhållas förr än efter fylda

Om antagande af ett nytt system vid löneregleringar m. m. (Forts.)

trettio år, så torde det ligga i öppen dag, att tjenstemannen i allt fall skulle nödgas söka biförtjenster till förfång för sin ordinarie syssla och i strid just mot hvad med denna reglering afsetts.

Hvad det finansiella utbytet för staten beträffar, så har här i den omtalade, vid statskontorets utlåtande fogade reservationen lemnats en uppgift, som i fråga om konsistorienotarierna visar, att med en beräkning af nuvarande faktiska förhållanden från år 1868 till och med år 1900 och med tillämpning af det förslag, som här är afsedt, så skulle under dessa 33 år statens utgifter kommit att belöpa sig till 2,088,400 kronor enligt statskontorets förslag, då deremot efter den föreslagna organisationen statens utgifter skulle komma att uppgå till 2,145,800 kronor. Man kan ju sålunda säga, att det är ungefär samma belopp, ty en skilnad på 57,000 kronor spelar i denna kalkyl icke någon afsevärd rol. Men det blir tjenstemannen, som får betala fiolerna på det sätt, att han är utsatt för armod och bekymmer under sin första tjenstetid, men sedan kommer i relativ välmåga under sista delen af sin tjenstetid — och att detta icke är för honom fördelaktigt, behöfver man ej spilla många ord för att bevisa.

Som jag sade, har utskottet funnit frågan vara allt för stor, för att utskottet med sitt myckna arbete skulle vara i tillfälle att ge densamma den omfattande utredning, som sakens natur kräfver. Och utskottet har haft så mycket mera skäl att ej ingå i någon närmare pröfning deraf, som löneregleringsfrågor komma att rätt snart föreläggas Riksdagen till behandling och regeringen för visso icke lärer underlåta att egna det i motionen föreslagna systemet sin uppmärksamhet, då ju systemet framlagts i reservation till ett statskontorets utlåtande och regeringen sålunda blir i tillfälle att taga del deraf.

Skälen för utskottets afstyrkande i denna del hafva varit de nu nämnda. Frågan är stor och den kan ju komma tillbaka; men då bör den komma på basen af en starkare utredning, än den ett ständigt utskott kan vara i tillfälle att egna en så stor fråga.

Herr grefve och talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Herr af Burén: Herr grefve och talman! Jag ber blott att få med några ord bemöta hvad den ärade vice talmannen nyss yttrade.

Mig synes, att just hvad den ärade talaren anförde är ett bevis för sanningen af motionärens åsigt. Motionären säger här, att begynnelselönen gifvetvis icke borde i något fall sättas så lågt, att den icke komme att förslå till en i förhållande till vederbörandes samhällsställning anständig bergning. Detta anförde emellertid herr vice talmannen såsom skäl för afslag å motionen och bifall till utskottets förslag. Äfven anförde herr vice talmannen, att då tjenstemannen blefve äldre, skulle han få svårare att berga sig enligt det af motionären föreslagna systemet. Men här säger ju motionären — och det är också min mening — att det nya aflöningssystemet är särskildt afpassadt för familjens stegrade behof och för kraftet på barnens uppfostran. Det

Om antagande af ett nytt system vid löneregleringar m. m. (Forts.)

synes mig således råda olika meningar om, huru detta förslag skulle gestalta sig i jemförelse med nu rådande förhållanden.

Jag har blott ansett mig böra påpeka, att hvad af herr vice talmannen anförts är just detsamma, som af motionären framhållits såsom bevis för rigtigheten af hans yrkande.

Sedan öfverläggningen ansetts, härmed slutad, yttrade herr talmannen, att i afseende på mom. b) af förevarande punkt yrkats, dels att hvad utskottet hemstält skulle bifallas, dels ock, af herr *af Burén*, att kammaren, med afslag å utskottets hemställan, skulle bifalla herr J. Johanssons motion i nu ifrågavarande del, innefattande, att Riksdagen måtte besluta att i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att vid uppgörandet af förslag till nya löneregleringar eller till partiella ändringar i lönestater det system af, bland annat, en lägre begynnelselön, men många och ofta återkommande ålderstillägg, för hvilket blifvit i motionen redogjordt, måtte i större eller mindre utsträckning tillämpas.

Sedermera gjordes propositioner i enlighet med dessa yrkanden och förklarades propositionen på bifall till utskottets hemställan vara med öfvervägande ja besvarad.

Punkten 10.

Lades till handlingarna.

Punkterna 11—17.

Hvad utskottet hemstält bifölls.

Punkten 18.

Lades till handlingarna.

Punkterna 19 och 20.

Hvad utskottet hemstält bifölls.

Punkten 21.

Lades till handlingarna.

Punkten 22.

Utskottets hemställan bifölls.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande statsutskottets den 12 och 14 innevarande månad bordlagda utlåtande n:o 4, angående regleringen af utgifterna under riksstatens tredje hufvudtitel, innefattande anslagen till utrikesdepartementet.

Punkten 1.

Ang. tredje hufvudtitelns ordinarie anslag.

Herr Ljungberg: Vid genomseende af den kongl. propositionen angående tredje hufvudtiteln, finner man ett par anslagsposter, som, ehuru icke till beloppen betydande, likväl synts mig förtjenta af större uppmärksamhet från utskottets sida än den, som blifvit dem egnad.

Den första af dessa poster är den å 10,000 kronor till så kallade »arbetsbiträden». Såsom skäl derför framhålles, att våra ministrar i en del främmande länder äro så upptagna, att de icke kunna vara hemma i alla förevarande ärenden, och dessutom att det kräfves en kontinuitet i göromålens behandling, hvilken ej kan ernås genom legationssekreterarne, enär dessa ofta vexla. I det förra afseendet kunde då anmärkas, att då ministrarne till sitt biträde hafva legationssekreterare, kunna väl icke göromålen vara så ansträngande, att derutöfver skulle erfordras särskilda biträden; och hvad det senare skälet beträffar, så synes det, som skulle, när legationssekreterarne oftare aflösa hvarandra, ministrarne sjelfva kunna uppehålla kontinuiteten. Det betänkligaste härvid är emellertid, att detta system synes vara blott en början, som kan utveckla sig till en ganska dyrbar affär för staten.

Här finnes vidare ett annat anslag, som i sig sjelft är ganska ringa, nemligen till kontorskostnader för *generalkonsulatet i Köpenhamn*, men hvilket anslag dock innebär förhöjning i en redan förut ganska stor budget. Förhållandet är, att hela kostnaden för generalkonsulatet i Köpenhamn nu uppgår till 21,500 kronor och skulle med det här begärda anslaget ökas till 23,000 kronor. Lägger man så dertill, hvad vår diplomatiska beskickning i Köpenhamn kostar, nemligen 44,000 kronor, så skulle man komma upp till en summa af 64,000 kronor, och detta kan man ju finna vara en ganska dyrbar representation — är den lika god, som den är dyr, så måste den vara utmärkt.

Hvad som i väsentlig mån bidrager att höja kostnaden till detta betydande belopp, är den höga aflöning, som lemnas vår minister i Köpenhamn och som uppgår till icke mindre än 36,000 kronor. Detta är mera, än hvad som betalas till våra ministrar i andra jemförliga länder, och till och med mera, än hvad som gifves våra envoyéer hos två af stormakterna, nemligen i Österrike, der lönen utgör blott 32,000 kronor, och i Italien, der den utgör 29,000 kronor.

Det synes då vara önskvärdt, att, när en ny reglering af ministerstaten skall försiggå eller åtminstone när vår nuvarande minister i

Ang. tredje hufvudtitelns ordinarie anslag. (Forts.)

Köpenhamn en gång afgår, någon nedsättning må ske i detta anslag — en nedsättning, som kunde komma staten till godo på andra platser, der penningar bättre behöfvas. Det är bekant, att i dessa dagar ett förbund blifvit afslutadt mellan England och Japan, hvilket utan tvifvel är af stor betydelse för Sverige. Det skulle ej kunna skada, om Sverige hade en god och mägtig vän vid östra ändpunkten af det ryska väldet; och kunde nu, jemte andra medel, det belopp, som kan insparas på legationens i Köpenhamn budget, i stället användas till upprättande af en stadigvarande beskickning i Tokio i Japan, vore detta utan tvifvel särdeles önskvärdt.

Det är en annan fråga af stor vigt, på hvilken jag skall tillåta mig att äfven fästa uppmärksamheten, helst dess afgörande möjligen kommer att utöfva ett stort inflytande på tredje hufvudtiteln.

Sedan Riksdagen från och med år 1860 vid flerfaldiga tillfällen besvarat de framställningar, som blifvit gjorda om partiella förändringar i unionsförhållandena, med den förklaring, att inga sådana förändringar böra tillåtas utan i samband med en genomgående, allmän revision af unionsfördraget, så har det väckt icke ringa förundran, att hans excellens utrikesministern tillåtit sig att utan alla förbehåll och vilkor i nämnda afseende taga initiativ till en ombildning af konsulatväsendet, i hvilken norrmännen se blott en *afveckling* af gemenskapen. Detta ämne tillhör emellertid i första rummet konstitutionsutskottets handläggning, och jag vill derför icke nu uppehålla mig dervid.

Hvad åter angår en annan fråga, som ligger denna ganska nära, och i hvilken man åtminstone kunnat utan all svårighet tillgodose Sveriges intressen, ber jag att få fästa uppmärksamheten på, att det utan tvifvel varit lämpligt, när frågan om konsulatväsendet så starkt agiterades från Norge, om man tillfrågat norrmännen, huruvida de vore beredda att *sjelfva taga ansvaret* för de af deras landsmän förorsakade förvecklingar, som på denna väg kunna efter skilsmessan uppkomma. Det är bekant, att en viss norsk författare, som i maj månad förra året utgaf en mycket ensidig utredning af konsulatförhållandena, dervid påstod, att våra konsuler alldeles icke ställa till några olägenheter eller förvecklingar och att frågan om ansvarigheten blott kunde blifva »ett akademiskt diskussionsämne». Denna sofistik är dock icke tillräcklig för att förmå oss att förbise saken; den senare är dertill alltför allvarlig. För ett par, tre år sedan hände t. ex. dels i Mexikanska viken och dels invid sydafrikanska kusten, att ett par norska skepp blefvo anhållna, hvarvid den ena skepparen blef häktad och hans fartyg togs i beslag. Huru gör man under sådana förhållanden? Man anropar naturligtvis genast konsuln om hjelp, och han protesterar, men vanligen förgäfves. Då vänder man sig till utrikesministern, och derpå blir frågan den, huruvida en expedition skall afgå antingen med någon del af flottan eller med enskilda emissarier. Hittills har det varit Sverige, som haft det nöjet att bekosta dylikt, antingen helt och hållet eller till allra största delen. Men

Ang. tredje hufvudtitelns ordinarie anslag. (Forts.)

kan man begära, att ett land, från hvilket det andra vill på allt sätt separera sig och med hvilket det säger sig icke hafva något att göra — kan man begära, att, när detta andra land från sin flagga borttager unionsmärket och äfven upplöser gemenskapen i konsulatväsendet, det förra landet fortfarande skall vara benäget att uppoffra penningar, materiel och soldater för att värja det separerade landets intressen? Jag tror det icke, och jag är öfvertygad, att om någon vederbörande, t. ex. utrikesministern, skulle ha allvarligen föreställt norrmännen, hvilka betänkliga följder som måste härflyta af deras separation, och att, om en sådan skall ske, det hädanefter skulle åligga hvarje land att vid dylika förvecklingar sjelft försvara sina egna intressen, så skulle den varma ifver, som de nu hysa för skilsmessan, hafva betydligt svalnat.

Emellertid har nu en komité blifvit tillsatt, i hvars program man icke finner denna den vigtigaste af alla frågor rörande konsulatväsendet upptagen, och det är derför jag trott mig böra här beröra densamma.

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena Lagerheim: Herr grefve och talman, mine herrar! Jag skall be att i anledning af den senaste ärade talarens anförande få påpeka några fakta, och jag skall dervid tillåta mig att börja med det, hvarmed han slutade.

Det är mig icke bekant, att från norsk sida någonsin varit ifrågasatt eller begärdt, att Sverige allena skulle bekosta sådana åtgärder, som framkallats af konflikter, i hvilka norska fartyg råkat komma med främmande myndigheter, utan de kostnader, som för sådana ändamål erfordrats, hafva naturligtvis blifvit bestridda af båda länderna gemensamt. Det är väl också rätt och ligger väl i unionens natur, att, om en konflikt uppkommer med främmande myndigheter och om för denskull regeringen skickar en särskild person att utreda frågan, sådant sker för gemensam räkning. Det skulle innebära det bestämdaste yrkande från svensk sida om upplösning af unionen, i fall kostnaden icke gjordes gemensam.

Då den ärade talaren anmärkte såsom en brist, att i den tillsatta konsulatkomiténs uppdrag icke inginge den punkt, som han här har berört, så tror jag, att detta beror derpå, att han icke alldeles satt sig in i programmet eller hvad det omfattar. Komitén är i hvarje fall oförhindrad att upptaga hvad den anser nödvändigt för att åt den undersökning, komitén fått i uppdrag att utföra, gifva dess fulla omfattning.

Det måste jag alldeles särskildt betona, att komitén icke tillkommit på grund af yrkande från norsk sida, utan att yrkandet utgått från ministern för utrikes ärendena. Jag fann det nemligen i högsta grad önskvärdt, att icke en föreställning om nödvändigheten af att införa en ny organisation på detta område, hvartill tecken på åtskilliga håll redan visat sig, finge fatta rot här i landet, utan att en så vidt möjligt fullständig undersökning förelåge. Det syntes mig på samma

Ang. tredje hufvudtitelns ordinarie anslag. (Forts.)

gång synnerligen angeläget, att en sådan utredning icke skedde ensidigt för svensk räkning, i likhet med de ensidiga norska utredningar, som förut blifvit gjorda, utan att hvarje reform på detta område, om öfver hufvud någon sådan skulle ifrågakomma, borde föregås af en utredning för gemensam räkning, utförd af sakkunniga personer från båda rikena och således under garanti för en ömsesidig kritik af de förslag, som kunde komma att framställas. Betydelsen af denna komité ligger alltså deri, att båda regeringarne och särskildt utrikesministern får af sakkunnige män pröfvade alla de omständigheter, som kunna och böra hafva inflytande på frågans afgörande. Innan sådant skett, får icke från någotdera landets sida ett steg tagas i rigtning af vare sig upplösning eller modifikation af de nuvarande förhållandena. Detta hafva med stort tillmötesgående först mina kolleger inom den svenska regeringen, äfven de, som skulle kunna hafva någon betänksamhet på grund af tidigare uttalanden, erkänt vara rigtigt, och detsamma har från norsk sida likaledes blifvit med stort tillmötesgående medgifvet. I denna omständighet tror jag att man får se ett tecken till ett något bättre förhållande å ömse sidor, hvilket lofvar godt för den framtida utvecklingen.

Någon på förhand bunden uppfattning i fråga om konsulatväsendets organisation har jag icke, men jag påräknar bestämdt, att, huru ringa eller huru stort det positiva resultatet af komiténs arbete kan komma att blifva, det dock i hvarje fall skall lemna ett godt material för de förhandlingar, som en gång, förr eller senare, kunna komma i fråga.

Ett par detaljanmärkningar i afseende å lönestaterna torde jag kunna helt kort beröra och då i afseende å ministerlönen i Köpenhamn upplysa, att tyvärr der, liksom på många andra håll, icke minst hos oss, lefnadskostnaderna hafva under senare tider betydligt stegrats. Jag tror derför icke — om jag för ögonblicket skulle uttala någon åsigt i frågan — att det vore synnerligen stora utsigter för, att, vid en blifvande ledighet af befattningen, lönen skulle kunna nedsättas.

Hvad generalkonsulatet i Köpenhamn beträffar och den ringa förhöjning, som der föreslagits i afseende å kontorskostnaderna, är verkligen denna förhöjning betingad af ett högst betydligt ökadt arbete. Den man, som nu är chef för generalkonsulatet i Köpenhamn, har under sin föregående verksamhet här i landet visat sig såsom en synnerligen driftig man. Han har också med mycket stor ifver och samvetsgranhet åtagit sig sin nya befattning och satt stor fart i en del undersökningar samt visar genom sina rapporter fortfarande samma lefvande intresse för vår handel och sjöfart, som han förut i andra ställningar ådagalagt. I det afseendet kan jag icke nog kraftigt här uttala mig till hans förmån. Att regeringen då skulle motsätta sig en förhöjning i kontorskostnaderna, hvilken är mycket väl motiverad, hade, synes mig, varit i hög grad opåkalladt, helst som framställningen blifvit understödd af både den svenska och den norska myndighet, som i sådana ting uttala sig, innan regeringen fattar sitt beslut.

Ang. tredje hufvudtitelns ordinarie anslag. (Forts.)

Frågan om vår diplomatiska representation i Japan kunde visserligen här föranleda en öfverläggning, om man skulle taga upp de olika element, som dervid spela in. Det har, som bekant, också ålegat en särskildt utsänd person att afgifva förslag i sådant hänseende. Det resultat, som deraf framgick, ansågs emellertid icke föranleda, att man då skulle begära Riksdagens och Stortingets medverkan till upprättande af en legation i Japan; deremot var, som bekant, något sådant påtänkt i Peking. Nu är förhållandet så lyckligt, att vi sedan en följd af år varit i Japan diplomatiskt representerade af den nederländska beskickningen. De olika personer, som verkat i denna ställning — och det har varit åtskilliga under den tid, som förflutit, sedan förhållandet började — hafva visat sig med synnerlig omsorg egna sig äfven åt våra förhållanden. Jag känner intet exempel på, att vi haft den ringaste anledning att beklaga oss öfver, att de skulle hafva försummat något, som vi ålagt dem eller med hvilket vi önskat att de skulle taga befattning; tvärtom, jag kan gifva dem — särskildt den, som nu inom kort tid skall lemna befattningen — det obetingade vitsordet, att de visat sig måna om våra intressen. Nu har dessutom, såsom för kammaren är kändt, under loppet af förra året ett lönadt generalkonsulat upprättats i Kobe, och vi hafva således numera i Japan, liksom förut i Kina, stödet af en lönad agent, om också icke af diplomatisk karakter. Efter min bestämda öfvertygelse äro förhållandena för oss mycket gynsammare i Japan, der vi hos den nederländska beskickningen hafva ett godt stöd för våra förhandlingar med den japanska regeringen, än i Kina, der vi äro hänvisade till att anlita än den ene, än den andre af de främmande diplomatiska representanterna och då naturligtvis icke alltid kunna hos vederbörande förutsätta all den kännedom om våra förhållanden, som vore önskvärd. Men äfven i Kina hafva vi under de högst svåra förhållanden, som der förekommit under de senaste åren — särskildt efter det stora upproret och massakern å missionärerna — haft ett ypperligt stöd hos den äldste af dervarande ministrar, nemligen den spanska.

Jag kan icke uttala något om, huruvida det för ögonblicket är tillrådligt att upprätta en egen legation i Japan; men så mycket vill och bör jag naturligtvis säga, att dessa frågor höra till dem, som ligga regeringen och särskildt ministern för utrikes ärendena om hjertat; och icke saknar jag för min del mod att taga initiativ i en sådan fråga, om jag skulle anse, att det vore nödvändigt eller lämpligt att så göra.

Efter härmed slutad öfverläggning biföll kammaren hvad utskottet i förevarande punkt hemstält.

Punkterna 2 och 3.

Hvad utskottet hemstält bifölls.

Punkten 4.

Lades till handlingarna.

Ang. anslag till den internationella fredsbyrån i Bern.

Punkten 5.

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena Lagerheim: Jag har af den internationella fredsbyrån i Bern blifvit anmodad att till Riksdagen framföra dess tacksamhet för det ädelmodiga bidrag och det förtroende, hvarmed byrån hedrats genom beviljande af ifrågavarande anslag förra året. Jag vet väl, att Första Kammaren då icke stälde sig på deras sida, som väckt förslaget härom, men då nu kammarens ledamöter i statsutskottet tillstyrkt anslagets förnyande i enlighet med Kongl. Maj:ts förslag, hvilket jag vågar antaga, att kammaren kommer att gilla och bifalla, har jag ansett, att äfven Första Kammaren tillkommer fullt ut den tack, man bedt mig framföra.

Öfverläggningen ansågs härmed slutad, hvarefter kammaren biföll hvad utskottet i föreliggande punkt hemstält.

Punkten 6.

Utskottets hemställan bifölls.

Vid förnyad föredragning af sammansatta stats- och bankoutskottets den 12 och 14 innevarande februari bordlagda utlåtande n:o 1, i anledning af verkställd granskning af fullmäktiges i riksbanken och fullmäktiges i riksgäldskontoret åtgärder för utförande af det dem gemensamt lemnade uppdrag i fråga om uppförande å Helgeandsholmen af riksdags- och riksbankshus, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemstält.

Ifrågasatt tullfrihet för icke rökt fläsk.

Föredrogs å nyo bevillningsutskottets den 12 och 14 i denna månad bordlagda betänkande n:o 2, i anledning af väckt motion om tullfrihet för icke rökt fläsk.

Herr Dahlberg: Jag ber att för ett ögonblick få upptaga kammarens tid, enär jag anser, att utskottets motivering i förevarande fråga är ganska meningslös.

Utskottet kan visserligen icke undgå erkänna, att fläskutförseln från 1899 till 1901 minskats med 1,266,000 kg., men tröstar sig med, att införseln under samma tid minskats med samma besopp, och tager

för gifvet, att minskningen i utförseln beror ej af minskad inhemsk fläskproduktion, utan deraf att den inhemska produktionen funnit ökad afsättning inom landet. Om utskottet hade ingått i närmare studium af de offentliga handlingar, som säkerligen legat till grund för utlåtandet, och kastat en blick på en af de öfriga rubrikerna, hade utskottet utan tvifvel kunnat finna en lämpligare förklaringsgrund till den minskade införseln. Der förekommer nemligen, att utförseln af trävaror — plank och battens — som 1899 belöpte sig till 2,615,200 kub.-meter, år 1901 till följd af kända förhållanden sjunkit till 2,174,500 kub.-meter. Detta antal kub.-meter motsvarar en minskad skogsafverkning, uppgående till omkring 2,400,000 stockar. Då man har sig bekant, att det amerikanska fläsket är en nödvändighetsvara för de norrländska skogs- och sågverksarbetarne, finner man således en helt naturlig förklaringsgrund till den tillfälliga minskningen i införseln just uti den minskade skogsafverkningen.

Ifrågasatt tullfrihet för icke rökt fläsk. (Forts.)

Jag har endast velat framhålla detta och derigenom i min ringa mån bidraga till underkännandet af utskottets ganska besynnerliga motivering, men skall gifvetvis för närvarande icke framställa något yrkande.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, biföll kammaren utskottets i förevarande betänkande gjorda hemställan.

Vid förnyad föredragning af bevillningsutskottets den 12 och 14 innevarande februari bordlagda betänkande n:o 3, i anledning af väckt motion om höjning af tullen å gryn, biföll kammaren hvad utskottet i detta betänkande hemstält.

Vid förnyad föredragning af bankoutskottets den 12 och 14 i denna månad bordlagda memorial n:o 2, angående verkställd granskning af riksbankens styrelse och förvaltning, biföll kammaren hvad utskottet i detta memorial hemstält.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet den vid sammanträdets början aflemnade kongl. propositionen.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Riksdagens sistlidna år församlade revisorers berättelse om verkställd granskning af statsverkets jemte dertill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1900.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herrar *von Mentzer* och *Tornerhjelm* under 14 dagar, för båda räknadt från och med den 19 innevarande månad.

Justerades sju protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de under dagen första gången bordlagda ärendena skulle sättas främst å föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 1,14 e. m.

In fidem

A. v. Krusenstjerna.

Stockholm 1902. Iduns Kongl. Hofboktryckeri.